

ADRAN 3

3. CAEL GWYBODAETH A CHYMRYD RHAN

3.1 CAEL GWYBODAETH

3.1.1 Gwybodaeth sydd ar gael i Aelodau'r Cyhoedd

- (a) Pryd y cynhelir cyfarfodydd: Mae rhaglen o gyfarfodydd ar gael drwy gysylltu â'r CBC yn uniongyrchol neu drwy'r wefan.
- (b) Blaenraglen Waith: Yn y Flaenraglen Waith, gallwch weld pa benderfyniadau fydd yn cael eu gwneud gan y CBC a pha faterion y bydd yr Is-bwyllgorau yn eu hystyried a phryd y bydd y materion hyn yn cael eu trafod.
- (c) Gwybodaeth sydd ar gael cyn Cyfarfod: 5 diwrnod clir cyn cyfarfod, bydd yr agenda, unrhyw adroddiad nad yw'n gyfrinachol neu wedi'i eithrio sy'n debygol o gael ei drafod a phapurau cefndir i'r adroddiad hwnnw ar gael i'w harchwilio yn swyddfeydd y Cyngor ac ar y wefan. Os ychwanegir eitem at yr agenda yn nes ymlaen, bydd yr agenda ddiwygiedig yn agored i'w harchwilio o'r adeg pan ychwanegir yr eitem at yr agenda a bydd unrhyw adroddiad nad yw'n gyfrinachol neu wedi'i eithrio ar gael i'r cyhoedd cyn gynted ag y bydd ar gael ac yn cael ei anfon at Aelodau.
- (d) Ni fydd adroddiadau cyfrinachol neu eithriedig a'r holl bapurau cefndir i adroddiadau o'r fath ar gael i'w harchwilio gan y cyhoedd na'u rhoi ar y wefan. Ni fydd gwybodaeth sy'n gyfrinachol neu eithriedig (fel y'i diffinnir yn Adran 2.2) yn cael ei datgelu i aelodau'r cyhoedd.
- (e) Gwybodaeth sydd ar gael ar ôl Cyfarfod: am gyfnod o chwe blynedd, bydd yr agenda, adroddiadau nad ydynt yn gyfrinachol a chofnodion y cyfarfod ar gael i'w harchwilio a/neu ar y wefan. Ni fydd y papurau cefndir nad ydynt yn gyfrinachol yn cael eu cyhoeddi ar y wefan ond byddant yn parhau ar agor i'w harchwilio am gyfnod o bedair blynedd.
- (f) Cyfrifon y CBC: Gall aelodau'r cyhoedd archwilio cyfrifon y CBC a rhoi eu barn yn hysbys i'r archwilydd allanol (adrannau 29 a 30 Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004). O dan Reoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2005, bydd y cyfrifon ar gael i'r cyhoedd eu harchwilio am ugain (20) diwrnod gwaith ar ôl y dyddiad a bennir gan yr archwilydd. Ni fydd gwybodaeth sy'n gyfrinachol neu eithriedig (fel y'i diffinnir yn Adran 2.2) yn cael ei datgelu i aelodau'r cyhoedd ar unrhyw adeg.

3.1.2 Gwybodaeth sydd ar gael i Aelodau'r CBC

- (a) Gall Aelodau weld unrhyw wybodaeth, sydd ar gael i aelod o'r cyhoedd.
- (b) Yn ogystal, caiff Aelod weld unrhyw wybodaeth y mae angen iddo ei gwybod er mwyn cyflawni ei rôl fel Aelod o'r CBC (a elwir hefyd yn "angen gwybod"). Ni fydd Aelod yn gwneud gwybodaeth sy'n gyfrinachol neu'n eithriedig (fel y'i diffinnir yn Adran 2.2) yn gyhoeddus heb gydsyniad y CBC nac yn datgelu gwybodaeth a roddir yn gyfrinachol i unrhyw un heblaw Aelod, neu berson(au) neu sefydliad(au) sydd â hawl i wybod.
- (c) Rhaid i Aelod beidio ag atal unrhyw berson rhag cael gwybodaeth y mae gan y person hwnnw hawl iddi yn ôl y gyfraith ond cyn darparu'r wybodaeth honno rhaid i'r Aelod wirio'r hawl gyfreithiol honedig gyda'r Swyddog Monitro yn gyntaf - Paragraff 5(b) o Ran 2 Gorchymyn Awdurdodau Lleol (Cod Ymddygiad Enghreifftiol) (Cymru) 2008.
- (d) Ni chaiff Aelod weld unrhyw wybodaeth neu ddogfen lle y byddai gwneud hynny yn torri unrhyw ddarpariaeth ddeddfwriaethol megis Deddf Diogelu Data 2018, hawliau unrhyw berson o ran cyfrinachedd, neu fudd masnachol, unrhyw ddarpariaeth yn y Cyfansoddiad hwn neu unrhyw bolisi, rheol neu weithdrefn y Llywodraeth.
- (e) Nid oes gan unrhyw Aelod yr hawl i weld unrhyw wybodaeth sy'n ymwneud â mater lle mae ganddynt fudd sy'n rhagfarnu.

3.1.3 Aelodau unrhyw Bwyllgorau Craffu.

Gall Aelod o Bwyllgor Craffu sy'n ystyried mater sy'n ymwneud â'r CBC hefyd weld unrhyw ddogfen sy'n cynnwys deunydd sy'n ymwneud â'r mater sydd gerbron y pwyllgor:

- (a) unrhyw fusnes a drafodir mewn cyfarfod ffurfiol o'r CBC;
- (b) unrhyw benderfyniad a wneir gan Swyddog unigol o'r CBC.

Nid oes gan Aelod o'r Pwyllgor Craffu yr hawl i:

- (c) unrhyw ddogfen ar ffurf drafft;
- (d) unrhyw ran o ddogfen sy'n cynnwys gwybodaeth gyfrinachol neu eithriedig oni bai bod yr wybodaeth honno'n berthnasol i weithred neu benderfyniad y maent yn ei adolygu neu'n craffu neu'n bwriadu craffu arno ac yn cael ei chynnwys ym Mlaenraglen Waith y Pwyllgor.

- e) unrhyw ran o ddogfen os byddai gwneud hynny yn torri unrhyw ddarpariaeth ddeddfwriaethol megis Deddf Diogelu Data 1998, hawliau unrhyw berson mewn perthynas â chyfrinachedd, neu fuddiannau masnachol, unrhyw ddarpariaeth yn y Cyfansoddiad hwn neu bolisi, rheol neu weithdrefn y Llywodraeth.

DS. Nid oes gan unrhyw Aelod hawl i weld unrhyw wybodaeth sy'n ymwneud â mater lle y mae ganddynt fudd sy'n rhagfarnu.

3.1.4 Y wybodaeth sydd ar gael i Swyddogion

Gall y Swyddog Monitro, Swyddog Adran 151 a'r Prif Weithredwr weld unrhyw bapurau neu gofnodion gaiff eu dal gan unrhyw ran o'r CBC neu ei Swyddogion. Gall Swyddogion eraill weld unrhyw wybodaeth a gedwir gan y CBC ar yr amod:

- (a) fod angen iddynt weld y wybodaeth i ymgymryd â'u swydd; a
- (b) bod gwybodaeth yn cael ei phrosesu yn gyfreithiol yn unol â Deddf Diogelu Data 1998.

3.2 CYMRYD RHAN - AELODAU O'R CYHOEDD

3.2.1 Rhaid i'r CBC annog pobl leol i gymryd rhan yn y broses o wneud penderfyniadau gan y CBC. Gweler strategaeth cyfranogiad cyhoeddus y CBC am ragor o wybodaeth. Gall aelodau'r cyhoedd gymryd rhan yn y ffyrdd isod:

- cael copi o'r Cyfansoddiad o wefan y Cyd-bwyllgorau Corfforedig, neu wrth dalu ffi resymol os oes angen copi caled;
- mynychu cyfarfodydd o'r CBC a'i ls-bwyllgorau, ac eithrio pan fo materion personol neu gyfrinachol yn cael eu trafod;
- deisebu CBC yn unol â'r Cynllun Deisebau;
- canfod, o'r flaenraglen waith, pa fusnes sydd i gael ei ystyried gan y CBC;
- gweld adroddiadau a phapurau cefndir sy'n cael eu hystyried gan y CBC ac unrhyw rai o'i ls-bwyllgorau a'r cofnod o unrhyw benderfyniadau a wneir gan y CBC neu ei ls-bwyllgorau, ac eithrio pan fyddant yn cynnwys gwybodaeth bersonol neu gyfrinachol;
- gwneud sylwadau, cyflwyno canmoliaeth neu gwynion i'r CBC ynghylch unrhyw faterion y mae'r CBC yn gyfrifol amdanynt. Cwyn yw pan fo rhywun yn teimlo bod y CBC wedi methu â gwneud rhywbeth neu wedi gwneud rhywbeth yn wael neu os ydynt yn teimlo eu bod wedi cael eu trin yn annheg gan y CBC;
- cwyno i'r Ombwdsmon os ydynt yn ystyried eu bod wedi dioddef anghyfiawnder gan nad yw'r CBC wedi dilyn ei weithdrefnau yn briodol. Fodd bynnag, nid ydynt yn cael eu hannog i wneud hyn hyd nes y maent wedi defnyddio trefn gwyno'r CBC ei hun yn y lle cyntaf;

- cwyno i'r Ombudsmon os oes ganddynt dystiolaeth lle maent o'r farn ei bod yn dangos nad yw aelod neu aelod cyfetholedig o'r CBC wedi dilyn y Cod Ymddygiad i Aelodau; ac
- archwilio cyfrifon y CBC a chyfleu eu barn i'r archwiliwr allanol.
- ceisio cael mater wedi'i gynnwys mewn agenda drwy ofyn i Gadeirydd y CBC neu Is-bwyllgor ychwanegu eitem i'r agenda

3.2.2 Ni ddylai aelodau'r cyhoedd fod yn dreisgar, yn ymosodol neu'n fygythiol i aelodau neu swyddogion (a fydd yn cynnwys defnydd amhriodol o'r cyfryngau cymdeithasol) ac ni ddylent yn fwriadol niweidio pethau sy'n eiddo i'r CBC na'i swyddogion.

3.2.3 Dylai aelodau'r cyhoedd nodi, os ydynt yn dreisgar, yn cam-drin neu'n fygythiol, gellir cymryd camau yn unol â pholisiau'r CBC mewn perthynas ag ymddygiad afresymol.

3.3 CYMRYD RHAN - AELODAU

Gall aelodau gymryd rhan drwy:

3.3.1 Fel Aelod o'r CBC, mae gennych yr un hawliau ag aelodau'r cyhoedd. Yn ogystal â'r hawliau hyn, mae gennych hefyd yr hawliau canlynol:

3.3.2 Mae gan aelodau'r CBC hawl i awgrymu eitem fusnes a mynychu unrhyw gyfarfod ffurfiol o'r CBC neu ei is-bwyllgorau. Gall aelodau o'r CBC fynychu a siarad mewn unrhyw gyfarfodydd lle maent yn Aelod o'r corff hwnnw. Lle nad ydynt yn Aelod o'r corff hwnnw, mae eu presenoldeb a'u hawl i siarad yn ôl disgrisiwn Cadeirydd y corff.

3.4 GWNEUD SYLWADAU/CWYNION

3.4.1 Gall aelod o'r cyhoedd wneud sylwadau neu gwyno am wasanaethau CBC drwy:

- (A) cysylltu â'u Aelodau Rhanbarthol;
- (B) cysylltu â'r Swyddog sy'n gyfrifol am ddarparu'r gwasanaeth neu ei reolwr;
- (C) defnyddio gweithdrefn gwyno'r CBC;
- (D) cysylltu ag Ombudsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru yn

1 Ffordd Yr Hen Gae, Pencoed, CF35 5LJ. Rhif Ffôn: 0300 790 0203 neu drwy'r wefan www.ombudsman-wales.org.uk.

3.4.2 Gellir gwneud sylwadau neu gwynion am Swyddog neu Aelod drwy:

- (A) Swyddog: Cysylltu â'r Swyddog neu reolwr y Swyddog.

(B) Aelodau: Os yw'r gŵyn yn erbyn Aelod, yna dylid cyfeirio'r gŵyn at y Swyddog Monitro neu Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru (manylion cyswllt uchod).

3.4.3 Os yw Aelod yn dymuno cwyno am: (i) Swyddog - gellir defnyddio'r weithdrefn a nodir yn y Protocol ar Gysylltiadau Aelodau / Swyddogion []. (ii) Aelod - gellir dilyn y weithdrefn sydd wedi'i nodi yn [].